

[Jørgen Junior]

ikke realiseres, er ikke en kæft værd. Det er derfor, jeg klart og tydeligt siger, at vi er indstillet på at forbedre vilkårene på alle de områder, hvor det er praktisk muligt, og da forventer jeg en positiv indstilling fra socialministeren, der dog repræsenterer socialdemokratiet, og ikke blot en interessant sadistisk, som ender med at blive masochistisk, hoveren heroppe fra denne talerstol.

Socialministeren (Erling Jensen):

Jeg tror, jeg er for langt fra fremskridtspartiet til, at vi kan råbe hinanden op, så jeg vil nøjes med at tale til den øvrige del af forsamlingen og sige, at jeg har en stærk forståelse af, at alle andre partier repræsenteret her i salen mener, at vi har behov for at diskutere de særlige situationer, hvor vi enten ikke er dygtige nok til at informere pensionisterne eller ikke er dygtige nok til at placere midlerne sådan, at de i tide kan regne med dem. Vi ønsker en seriøs diskussion, der ikke bygger på nogle finansieringsmæssige luftkasteller, som ingen af os andre ønsker at være med til, fordi de fjerner nogle goder fra borgerne, vi ikke ønsker fjernet.

(Kort bemærkning).

Jørgen Junior (FP):

Selv om ministeren i dette tilfælde ikke talte til undertegnede eller andre af fremskridtsgruppens medlemmer, der er til stede her, må jeg konstatere, at der er 26 medlemmer, og de 26 medlemmer udtrykker et ønske om at gøre noget positivt. Så må man selv vurdere, hvad ministerens bemærkninger er værd.

Finansielle luftkasteller! Hvis der er noget, der kendetegner den nuværende regering, er det vel netop det udtryk, som ministeren her så rammende brugte, og som dermed kan kastes tilbage ikke til ham selv, men til regeringen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Tilsyn med plejehjem m.m.) [af Lilli Gyldenkilde (SF) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 100. Fremsat 6/12 78).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Erling Jensen):

Det lovforslag om tilsyn med plejehjem, som SF har fremsat, indeholder en ændring af bistandslovens § 82, således at amtsrådet skal føre tilsyn med den daglige drift af plejehjem og beskyttede boliger i samråd med beboerråd, som foreslås gjort obligatoriske.

I bistandslovens § 82 er i dag fastsat, at kommunalbestyrelsen fører tilsyn med den daglige drift af plejehjem og beskyttede boliger i kommunen, så vidt muligt i samarbejde med beboerråd.

I et cirkulære af den 29. marts 1976 om institutioner under kommunerne er i punkt 136 fastsat nærmere regler om dette tilsyn. Det fremhæves bl. a., at kommunalbestyrelsen har pligt til at sikre, at institutionerne er egnede opholdssteder for den kategori af personer, hver enkelt institution er bestemt til. Dette betyder, at der til stadighed må være forbindelse mellem institutionen og social- og sundhedsforvaltningen, for at det kan konstateres, at de krav, der stilles, er opfyldt.

Videre bemærkes det i cirkulæret, at såfremt dette ikke er tilfældet, må kommunalbestyrelsen for så vidt angår egne institutioner foretage de nødvendige ændringer, og for så vidt angår private institutioner kræve forholdene ændret eller sørge for, at hjemmet ikke længere benyttes.

Af bistandslovens §§ 13 og 14 fremgår, at kommunernes virksomhed på bistandslovens område – og således også, hvad angår tilsynet med plejehjem – er undergivet socialministeriets og efter bemyndigelse socialstyrelsens overtilsyn.

[Socialministeren]

Dette er de gældende regler om tilsynet.

Jeg er enig med forslagsstillerne i, at det er gennem et virksomt og ansvarsfuldt tilsynsarbejde, der er mulighed for, at kommunalbestyrelserne kan blive bekendt med forholdene i hjemmene og dermed tage skridt til eventuelt nødvendige forandringer, og at en godt tilrettelagt tilsynsvirksomhed meget ofte vil kunne medvirke til at bringe eventuelle vanskeligheder ud af verden, næsten inden der overhovedet er opstået problemer.

Dette var bl. a. baggrunden for, at jeg i et svar til folketingets socialudvalg den 25. oktober meddelte, at socialministeriet havde bedt socialstyrelsen foretage et rundspørge til kommunerne med henblik på at få oplyst, hvorledes tilsynsforpligtelsen nærmere administreres i kommunerne. Socialstyrelsens undersøgelse er endnu ikke afsluttet, men socialstyrelsen forventer at kunne have et resultat klar i slutningen af indeværende måned.

Under den debat, vi havde her i folketinget i december sidste år om bl. a. plejehjemsforhold, omtalte jeg denne undersøgelse, og jeg nævnte endvidere nogle hovedresultater af en foreløbig undersøgelse, socialstyrelsen havde ladet foretage. Efter den foreløbige undersøgelse er det generelt set indtrykket, at kommunerne varetager deres tilsynsforpligtelse i et rimeligt omfang, men at der dog kan synes at være behov for at påvirke kommunernes tilrettelæggelse af deres tilsynsforpligtelse med henblik på en effektivisering. Så snart resultatet af socialstyrelsens undersøgelse foreligger, er det derfor socialministeriets hensigt at udarbejde en vejledning til kommunerne.

Nu stilles der forslag om, at amtsrådet skal ind i billedet som tilsynsmyndighed. Dette er som bekendt ikke nogen ny tanke. I socialreformkommissionens 2. betænkning var det netop forudsat – dette fremgik også af det oprindelige forslag til bilstandslov – at amtsrådet skulle føre det almindelige tilsyn med plejhjemmene.

Under behandlingen af lovforslaget ændredes bestemmelsen – i øvrigt efter henstilling fra et dobbeltadministrationsudvalg – således at amtsrådet ikke havde en tilsynsforpligtelse, men kunne yde vejledning om driften af plejhjem. Under plejhjemsdebatten kort før jul udtalte jeg i denne forbindelse, at det, når vi har resultater af socialstyrelsens

undersøgelse, vil være rimeligt på ny at drøfte amtsrådets funktion på dette område.

Forslagsstillerne ønsker også at gøre beboerråd obligatoriske. Som allerede nævnt er beboerråd omtalt i bilstandslovens § 82, og i cirkulære af 29. marts 1976 om institutioner under kommunerne og visse særlige plejhjem, punkt 112, er det bl. a. fastsat, at der bør oprettes beboerråd ved plejhjem, og at formålet med beboerråd er dels at aktivere hjemmets beboere, dels at skabe et samarbejde mellem beboerne og hjemmets leder med henblik på at drøfte spørgsmål af interesse for det daglige liv på hjemmet.

Det er videre fastsat, at beboerrådene bør have adgang til at tage initiativ til drøftelser med lederen af vedkommende hjem og skal kunne henvende sig direkte til de kommunale myndigheder. Der er i øvrigt ikke fastsat bestemte regler om disse råds sammensætning og virke eller beføjelser, men det er fremhævet, at kommunalbestyrelsen må fastlægge rådets opgaver, og at det vil være rimeligt, at rådet beskæftiger sig med opgaver, der har betydning for beboernes daglige færden.

Jeg deler forslagsstillernes interesse for beboerrådene. I oktober bad jeg socialstyrelsen om at foretage et rundspørge til kommunerne med henblik på at få nærmere oplysninger om disse råd. I den undersøgelse, som socialstyrelsen har iværksat om kommunernes udøvelse af deres tilsynsforpligtelser, indgår derfor også oplysninger om kommunernes praksis med hensyn til at etablere beboerråd og om, hvordan de fungerer bl. a. i forbindelse med kommunernes tilsynsvirksomhed.

Den gældende formulering af bilstandslovens § 82 forudsætter, at tilsynsvirksomheden så vidt muligt tilrettelægges i samarbejde med beboerråd, og det er min opfattelse, at man kan opnå en styrkelse af tilsynsfunktionen, såfremt man i dette arbejde i højere grad inddrager dels repræsentanter for beboerne, dels repræsentanter for de pårørende.

Under forespørgselsdebatten i december omtalte jeg, at kommunalbestyrelsen i en større provinsby foreløbig på forsøgsbasis har nedsat institutionsnævn for hver enkelt institution. I nævnet deltager foruden repræsentanter for beboerne en repræsentant for kommunalbestyrelsen, plejhjemslederen, en personalerepræsentant, en pårørende samt en

[Socialministeren]

repræsentant for social- og sundhedsforvaltningen. En sådan ordning synes at tilgodese en række væsentlige hensigter med tilsynsordningen, og erfaringer fra denne og andre ordninger synes med fordel at kunne indgå i overvejelserne om hensigtsmæssige modeller for tilrettelæggelsen af tilsynsvirksomheden i kommunerne.

Det foreliggende lovforslag indeholder endelig en ny bestemmelse om, at socialministeren skal fastsætte regler om gennemførelse af regelmæssigt lægeligt tilsyn med beboere i plejehjem og beskyttede-boliger. Ifølge bemærkningerne til forslaget sigtes der ikke hermed til problemet vedrørende beboernes ret til at beholde egen læge, eller om de skal benytte en læge, der er knyttet til institutionen. Dette spørgsmål behandles i øvrigt netop for tiden af sikringsstyrelsen i samarbejde med Amtsrådsforeningen og Kommunernes Landsforening og vil derefter blive taget op til overvejelse i socialministeriet.

Om det almindelige lægelige tilsyn kan jeg oplyse, at embedslægerne fører tilsyn med alle forhold af sundhedsmæssig interesse bl. a. på plejehjem. Dette tilsyn vedrører bl. a. spørgsmål om, hvorvidt den sundhedsmæssige pleje er forsvarlig, herunder om der findes det fornødne sygeplejepersonale.

Tilsynet omfatter tillige en række forskellige hygiejniske forhold, ligesom forholdene omkring oplagring og fordeling af lægemidler skal påses. Embedslægerens tilsyn er således et lægeligt, hygiejnisk tilsyn, men omfatter ikke behandling af den enkelte patient.

Fra indenrigsministeriet har jeg fået oplyst, at indenrigsministeriet agter at gennemføre en undersøgelse af det tilsyn, embedslægerne fører med plejehjem.

Sammenfattende kan jeg således om lovforslaget sige, at det på en række punkter indeholder positive elementer, jeg har sympati for. Da der netop for tiden arbejdes med disse problemer, finder jeg imidlertid ikke, at jeg på nuværende tidspunkt kan gå ind for forslaget. Vi må afvente resultatet af de undersøgelser, vi har bedt om at få sat i gang, før der tages endelig stilling til, hvad der bør gøres på de punkter, lovforslaget beskæftiger sig med. Det er mit foreløbige indtryk, at vi kan komme et godt stykke vej frem med disse spørgsmål uden at foretage ændringer i selve bistandslovens tekst.

Det er med vilje, jeg ikke i forbindelse med lovforslaget har omtalt den ældrekommision, jeg er ved at nedsætte, for som jeg lige har sagt, rører forslaget ved problemer, som allerede er taget op til behandling, og hvis løsning ikke bør vente på drøftelse i en kommission.

Tastesen (S):

Mit partis ordfører i denne sag, hr. Albertsen, er forhindret i at være til stede. Jeg skal derfor på hans vegne og dermed også på socialdemokratiets vegne give udtryk for sympati for de tanker, der er nedfældet i dette lovforslag. Dog må jeg med hensyn til dobbeltadministrationen, når det gælder amtskommunerne, udtale nogen betænkelighed. Vi tror på, at man kan finde løsninger med hensyn til tilsynspligten over for plejehjemmene, som er tilstrækkeligt gode, uden at det bliver nødvendigt at indføre en ny form for dobbeltadministration.

Det er således, at vi allerede i efteråret og under debatten om plejehjemmene gav udtryk for tanker, der går i samme retning som dette forslags, men vi er i socialdemokratiet selvfølgelig indstillet på at afvente de undersøgelser, som er i gang på nuværende tidspunkt, og i det omfang man ved bedre administrative bestemmelser kan finde frem til gode ordninger, er lovændringer jo ikke nødvendige. Men nu får vi jo mulighed for i socialudvalget at drøfte lovforslaget, og dermed får vi også lejlighed til at drøfte de besvarelser, vi vil få fra henholdsvis socialministeren og indenrigsministeren af nogle af de spørgsmål, vi har rejst i denne forbindelse.

Henrik Toft (V):

Efter lovforslaget skal tilsynet med drift af plejehjem og beskyttede boliger henlægges fra kommunerne til amtet, og det synes venstre ikke er nogen god ide. Efter vores mening ville det nemlig medføre en forflygtigelse af ansvaret. At indsatsen skal gennemføres så godt og effektivt som muligt, er vi meget enige i, men det er både et spørgsmål om tilsyn og pleje, og det havde jeg lejlighed til som venstres ordfører at fremføre vores syn på ved plejehjemsdebatten.

Venstres syn på beboerråd er nok lidt mere nuanceret end socialministerens, men det er helt i orden, at muligheden er der.

[Henrik Toft]

Spørgsmålet om frit lægevalg blev kort omtalt af socialministeren. Frit lægevalg går venstre ind for, i det omfang det er praktisk muligt. Derfor vil jeg gerne takke socialministeren for bemærkningerne om, at man er i gang med at undersøge spørgsmålet.

Nymann (FP):

Som debutant vil jeg gerne have lov til at sige lidt om det lovforslag, der er fremsat af fru Lilli Gyldenkilde, SF, angående inspektion af institutioner.

Vi må desværre sige, at vi er imod lovforslaget, fordi vi mener, det indebærer for mange problemstillinger. Vi mener, at det, man egentlig mener, der skal gøres, vil medføre uoverskuelige justeringer. Vi i fremskridtspartiet er af den opfattelse, at det system, vi har i øjeblikket, faktisk kan bruges, hvis man bl.a. knytter et kommunalt medlem til hver institution, således at der bliver en forbindelse fra hver institution til kommunalbestyrelsen.

Selvfølgelig mener vi også, at man bør styrke beboerdemokratiet, og vi mener også, at de ansatte skal have en vis indflydelse på, hvordan en institution drives, men hvis man driver det helt ud i det ekstreme med beboerråd, hvor det offentlige skal føre kontrol med kontrollens kontrol, mener vi, det bliver helt uoverskueligt. Vi ved jo, at lige meget hvor mange regler og love der er, vil kontrollen aldrig nogen sinde være bedre end de mennesker, man har til at udøve kontrollen. Derfor mener vi ikke, at hele dette uoverskuelige æskesystem med at nedsætte kommissioner og give bestemmelser fremmer sagen. Det må være sådan, at der placeres et vist ansvar i kommunen, og dette ansvar skal gennem enkelte medlemmer af kommunalbestyrelsen have linjer ud til enhver institution, der trænger til en sådan styring. Selvfølgelig ønsker vi også, at amtet har et overopsyn, sådan at det kan justeres, hvis der skulle være for store forskelle de forskellige kommuner imellem. Men at køre beboerråd ud i det ekstreme, hvor måske rabiate grupper eller rabiate slægtninge kan øve en helt ekstraordinær indflydelse på en bestemt institution, vil vi være bange for. Derfor tror jeg, man bør tage afslappet på det og sige, at det er kommunen, der fører denne kontrol. Og hvis der så

skulle ske noget, vil det amtsoveropsyn, vi kunne ønske, vel kunne give besked.

Lige meget hvor god en kontrol man har på det sociale område, er der vel ingen med en vis politisk ansvarlighed, der ikke vil sige, at den nuværende kontrol ikke er god nok. Alt socialt skal og bør være bedre, men der er trods alt en grænse, og går man over den, bliver det fuldstændig uoverskueligt. Derfor mener jeg, at hvis vi nogenlunde beholder det, vi har nu, med de justeringer, jeg har foreslået her, er vi foreløbig rimeligt dækket ind.

Jeg vil til slut endnu en gang konstatere, at vi fra fremskridtspartiet ikke kan være med til det fremsatte lovforslag.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Det konservative folkeparti kan ikke tilslutte sig forslaget fra socialistisk folkeparti om at overføre tilsynet fra kommunerne til amtet. Vi synes, det fungerer udmærket i øjeblikket.

Forslagsstillerne nævner i bemærkningerne til lovforslaget, at hvis forslaget gennemføres, vil det betyde en styrkelse af beboerrådene. Vi er ikke i særlig grad tilhængere af beboerråd inden for det konservative folkeparti, men vi accepterer beboerrådene, hvor de måtte findes. Jeg kan dog ikke undlade at bemærke, at efterhånden som tiden går, bliver det klientel, der befolker plejehjemmene, tungere og tungere. Jeg kan godt se, at socialistisk folkeparti netop derfor ønskede en styrkelse af beboerrådene, men er det ikke sådan mange gange, at beboerrådene ikke har så forfærdelig meget at skulle have sagt, at mange af beboerne ikke tør udtale sig? Derfor er det bedst, som det er i øjeblikket, at det er kommunen, der fører tilsynet, og jeg ønsker ikke en styrkelse af beboerrådene.

Jeg var meget glad for socialministerens lange og udførlige redegørelse i anledning af dette forslag. Vi fik svar på mange af de ting, som jeg havde tænkt at spørge om, specielt med hensyn til det frie lægevalg, som jeg forstår er under overvejelse. Det stiller vi os tilfredse med inden for det konservative folkeparti. Vi kan ikke medvirke til dette lovforslags gennemførelse.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

[Yvonne Hørløv Andersen]

Lovforslaget peger på et væsentligt punkt i den senere tids debat, nemlig: hvem har ansvaret for de ældre mennesker, som vi anbringer på plejehjem og andre institutioner? Som det er i dag, er det socialudvalget i kommunen, hvis det drejer sig om et kommunalt plejehjem, og det burde vel egentlig også være betryggende. Men hvordan varetager man det tilsyn, der skal foregå? Socialministeren nævnte i sin udredning heroppefra en undersøgelse, der snart er løbet til ende. I slutningen af denne måned kan vi høre noget om det og få at vide, hvorvidt det er nødvendigt at stramme kommunalbestyrelsens tilsynspligt, for det er kommunalbestyrelsen, der skal have denne pligt. Om man så vil gøre det til en fadderordning og sige, at et medlem af socialudvalget skal have tilsyn med den og den institution i samråd med det beboerråd, som er oprettet, hvis kommunalbestyrelsen ønsker at oprette beboerråd, må man se på. I øvrigt mener jeg ikke, det kan være amtet. Amtet har jo sine egne plejehjem, og dér må amtet udføre tilsynsvirksomheden.

Jeg er meget positiv over for sigtet i lovforslaget, men mener ligesom socialministeren, at der kan være god grund til at vente på resultatet af den undersøgelse, socialministeren har sat i gang, så vi ligesom på et bredere grundlag kan tage stilling til, hvordan vi skal stramme tilsynspligten, så vi får helt klart fastslået, hvem der har ansvaret.

Tove Jørgensen (DKP):

DKP er enig i intentionerne bag SFs forslag. Det er vores opfattelse, at tilsynet bør styrkes. Jeg vil lige sige, at jeg synes, det er lidt forkert, når hr. Tastesen siger, at der kan være tale om dobbeltadministration, for vi må ligesom skelne mellem to ting: hvem har ansvaret, og hvem har tilsynet? Det, der måske kan blive tale om her, er, at der kommer dobbelt kontrol med en svag gruppe borgeres rettigheder, og det kan aldrig være galt. Det, man skal overveje én gang til, er nok: er det den rigtige form for tilsyn, vi har, hvor det er den myndighed, der har ansvaret, der skal føre tilsyn med sig selv?

Vi er i hvert fald villige til at drøfte meget nøje, hvad der skal ske på dette område, men vi mener heller ikke, det er tilstrækkeligt, at vi forbedrer tilsynsmuligheden og tilsynsvirk-

somheden. Der må også mere indflydelse til for brugerne.

DKP foreslog i en dagsorden under forespørgselsdebatten den 7. december 1978, at der blev oprettet et institutionråd for beboere og pårørende, personale og administration i lighed med de lokale og centrale vejledende råd, der findes inden for åndssvageforsorgen i hvert fald indtil 1980. Det blev desværre dengang forhindret af en afværgedagsorden fra socialdemokratiet, men det glæder mig i dag at høre, at ministeren stadig er villig til at overveje indførelse af en form for institutionsråd, hvori de forskellige brugere vil være repræsenteret, for vi mener, det vil være en styrkelse af rådene.

Men vi mener også, at rådene bør have større kompetence, således at de får en indstillingsret i ansættelsessager. Vi mener, det er væsentligt, at beboerne har en form for indflydelse på, hvem det er, der er ansat på det plejehjem, hvor de bor. Det vil have betydning også for den måde, som personalet kan fungere på, at de ved, at beboerne har indflydelse på, hvem der er ansat dér. Det er selvfølgelig ikke sådan, at jeg mener, at beboerne skal kunne smide en ansat ud, fordi de på en eller anden måde skulle være utilfredse med en enkelt ting, men jeg har også så megen tiltro til et samlet beboerråd, hvor alle er repræsenteret, at det ikke ville blive tilfældet, men at der ville blive en seriøs drøftelse, hvis der skulle komme klager i den retning, også hvis det skulle føre til, at man anmodede om, at en person måtte holde op, fordi vedkommende ikke egnede sig til at have med plejehjemspatienter at gøre. Jeg mener, det er noget, man skal egne sig til. Det er noget, man skal lære, men man skal også have en bestemt holdning til ældre mennesker for at kunne varetage arbejdet tilfredsstillende. For noget, der ligesom har været inde i debatten, og som jeg synes har været meget væsentligt, er, at de ældre føler sig umyndiggjort, og det er det, vi på en eller anden måde meget stærkt må forsøge at komme til livs. Det gør vi ikke kun med det her. Det gøres også ved, som vi nævnte i vores dagsorden den 7. december 1978, at beboerne får større indflydelse på, hvad tøj de skal have på, og hvad der skal købes til dem. Og de skal have flere penge til rådighed i lomme penge, for det er for lidt, man giver dem i øjeblikket.

[Tove Jørgensen]

Vi mener dog, at SFs lovforslag er et skridt i den rigtige retning. Det glæder mig, at der vil komme nogle undersøgelser, som vi kan tage op til drøftelse, og jeg håber, at det bliver inden årets udgang, vi får en ændring af disse ting.

Grethe Philip (RV):

Også det radikale venstre er meget positivt over for en del af intentionerne i lovforslaget. Vi har under en tidligere debat om plejehjemsforhold givet udtryk for, at vel mener vi, at mange af plejehjemmene drives på en forsvarlig og god måde, men vi ser også stadig væk eksempler på, at der er forhold, som er uacceptable, og det tyder på, at tilsynet ikke overalt fungerer, ganske som det skal.

Jeg er naturligvis glad for, at vi fra socialministeren har fået at vide, at der er en undersøgelse i gang, og jeg synes også, vi skal vente med at tage endelig stilling til noget, til vi ser resultatet af undersøgelsen. Jeg vil dog gerne med det samme pege på, at det er mit indtryk, at der hurtigt burde komme mindstebestemmelser om antallet af lægebesøg eller besøg iværksat af embedslægerne. Så vidt det er mig bekendt, er der ikke faste regler om, hvor tit de skal besøge hjemmet eller sikre besøg i hjemmet, og det finder jeg er uheldigt.

Jeg vil også gerne igen pege på et specielt problem. Jeg tænker på de plejehjem, der benyttes af andre kommuner end den kommune, hvori plejehjemmet ligger. Det er mit indtryk, at kan vi kalde det bostadskommunen for plejehjemmene er meget utilbøjelig til at gå alt for kritisk til værks og gribe alt for meget ind, hvis man ikke selv benytter de pågældende plejehjem. Det kan jo nok rejse spørgsmålet, om man måske i de tilfælde skulle lade tilsynet gå over til amtskommunen. Ellers vil jeg i hvert fald ikke på indværende tidspunkt være med til uden nærmere begrundelse at lade tilsynet gå over fra kommunen til amtskommunen helt generelt. Jeg synes i alle tilfælde, at vi bør afvente resultaterne af den igangværende undersøgelse.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan helt igennem gå ind for, at der oprettes beboerråd på plejehjemmene. Vi mener, det er meget vigtigt, at beboerne selv kan være med til at bestemme

over deres egen forhold. Det er også udmærket, at pårørende kan tages med i beboerrådene, men jeg tror, man skal være varsom og i hvert fald i høj grad lade beboerne selv bestemme, om de ønsker pårørende ind.

Fru Karen Thurøe Hansen talte om, at det nok var vanskeligt med beboerråd, fordi beboerne bliver mere og mere tunge – det udtryk blev brugt. Men jeg vil da sige, at selv om man er syg og handicappet, er der ikke noget i vejen for, at hjernen kan fungere udmærket.

Angående det intensiverede lægetilsyn fremgår det ikke tilstrækkelig tydeligt, hvad man mener med det. Man taler meget om, at hver skal have sin egen læge, og i så tilfælde kommer lægen kun efter tilkaldelse. Man mener måske, at det tilsyn, der er, skal intensiveres på den måde, at der som en regel kommer en læge én eller to gange om ugen og ser på problemerne. Menes der, at man f. eks. med regelmæssige mellemrum, f. eks. en gang om året, skal foretage en grundig lægelig undersøgelse af hver enkelt klient, vil det i hvert fald have sine besværligheder i de beskyttede boliger, som også falder ind under dette.

Jeg vil mene, at der i høj grad er brug for, at man intensiverer tilsynet fra embedslægen. Mange steder har de alt for mange plejehjem at skulle inspicere. Jeg talte i formiddags med et plejehjem, der i hvert fald ikke havde set embedslægen i 10 år, så det må jo være sådan, at vedkommende ikke har så forfærdelig meget grundlag for at udtale sig om personalebehovet.

Så vil jeg endelig igen på dette sted fremhæve, at jeg synes, det er fuldstændig urimeligt, at ernæringen, maden, skal kontrolleres af kredsdyrlægen. Det må være en ernæringsekspert eller lægen, der har ansvaret for madens sammensætning.

Om det er en fordel, at amtskommunerne skal foretage det almindelige tilsyn med driften, samtidig med at de skal have et ganske almindeligt tilsyn, tror jeg er tvivlsomt. Muligvis skulle kommunen fortsat have det almindelige tilsyn med driften, og så skulle amtsrådets almindelige tilsyn intensiveres, men det er jo noget, man kan diskutere i udvalget. Jeg kan sige, at kristeligt folkeparti interesseret vil arbejde med dette i udvalget.

Alice Hedegaard (DR):

[Alice Hedegaard]

Retsforbundet kan tilslutte sig SFs lovforslag om oprettelse af beboerråd på plejehjemmene og også, at disse råd kan inddrage repræsentanter for de pårørende i arbejdet. Det vil jeg endog regne for at være meget vigtigt.

Jeg mener, at disse beboerråd vil have en gavnlig virkning. Det er en naturlig ret, man her vil give beboerne, til at have en vis medindflydelse på, hvordan deres egen tilværelse og dagligdag skal forme sig.

At tilsynet med plejehjemmene ønskes flyttet fra kommunerne til amtet kan i dette tilfælde være rigtigt, selv om vi principielt ikke ønsker, at amterne skal gå ind i kommunens arbejde, men det er ikke særlig effektivt, når tilsynet fører tilsyn med sig selv.

Jeg skal ikke genoptage den debat, vi havde omkring plejehjemmene, men give udtryk for tilfredshed med, at SF kommer med dette forslag, som nok skal ses som et resultat af den diskussion, der var omkring plejehjemmene. Dette gælder også den foreslåede § 82 a om regelmæssige og hyppige lægetilsyn på plejehjem og i beskyttede boliger.

Ligeledes påskønner jeg, at SF i hvert fald i bemærkningerne påpeger, at beboernes egen læge ikke berøres af det foreslåede lægelige tilsyn med plejehjemmene. Jeg havde nu gerne set, at dette, synes jeg, meget vigtige punkt var medtaget i selve lovforslagets tekst. Men retsforbundet kan som sagt støtte alle ideerne bag lovforslaget.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Når SF ønsker tilsynet med plejehjem flyttet fra kommunen til amtet, er det, fordi vi finder, det er grundlæggende forkert, at man skal føre tilsyn med sig selv. Det er det sociale udvalg i kommunerne, der skal bevilge penge, normere stillinger osv., og principielt mener vi ikke, at tilsyn skal udgå fra denne samme personkreds. Det gælder på alle områder, ikke kun på plejehjemsområdet. Vi har peget på, at dette forslag ikke forhindrer nogen kommuner i at oprette institutionsnavn, det vil jeg godt lige sige en gang til, for det har ligesom været sagt, at vi ikke kunne gå ind for disse institutionsnavn. Det kan vi godt. Men vigtigst i dette forslag er oprettelsen af beboerråd og disse beboerråds kompetence.

Ifølge gældende lov kan der, som ministeren rigtigt sagde, oprettes beboerråd, men dette forslag siger, at de skal gøres obligatoriske. Jeg synes nok, det er en lille ændring for så vidt, men det er dog en væsentlig ændring.

Jeg mener også, at beboerne selv skal sammensætte disse beboerråd, for det er nu engang dem, der har skoen på, der ved, hvor den trykker. Det er i hvert fald noget af det vigtigste. At personalet og pårørende så kan inddrages i arbejdet, finder vi i øvrigt også væsentligt.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at den ulykkelige plejehjemssag fra Ålborg har inspireret os eller rettere sagt gjort det klart for os, at det er nødvendigt, at beboerne selv kan tilkalde lægetilsynet eller tilsynsmyndigheden. Havde den mulighed været til stede dengang, kunne vi måske have undgået den skrækkelige sag oppe i Nordjylland. Jeg skal ikke påstå det med sikkerhed, men der havde dog været en mulighed for det med dette.

Jeg synes også, det er vigtigt at få sagt, at de faste regler om regelmæssigt, hyppigt tilsyn er vigtigt at få med. Det viste ikke alene den sag, men det har mange andre sager vist.

Dette er sådan ligesom det første bud på noget, efter at vi havde vores plejehjemsdebat herinde. Jeg er naturligvis en hel del skuffet over, at der ikke viste sig at være mere end en enkelt, der helhjertet sagde ja til dette, mens nogle var enige i intentionerne. Nu skal vi se nærmere på det i udvalget, og så ved jeg alt om, hvordan det går herinde. Jeg har faktisk udarbejdet dette forslag så tæt på det, som jeg kunne forvente kunne komme gennem dette folketing. Når man betænker de uhyrligheder, der er sket på dette område, og den debat, der har været om alle disse ting, forekommer det mig fantastisk, at dette forslag, som jeg betragter som et lille forslag, ikke kan komme gennem folketinget. Jeg er egentlig meget ked af, at det ikke har kunnet.

Jeg vil godt komme med et par kommentarer til de enkelte.

Socialministeren påpegede, at der skulle ske en opfølgning af de svar, vi havde fået, man skulle videreundersøge osv. Det ved jeg godt, for det er mig, der har stillet spørgsmålene i socialudvalget i april-maj måned sidste år, så det er ikke nye ting, vi her arbejder med. Vi fik så nogle svar i oktober, der næ-

[Lilli Gyldenkilde]

sten alle sammen mundede ud i, at vi skulle se nærmere på sagerne, for man var godt klar over, at der lå nogle problemer. Og så tænkte jeg, da plejehjemsdebatten var på sit højeste: ja men vi kan da ikke blive ved med at vente. Jeg må indrømme, at jeg endnu ikke har lært den engleblide tålmodighed, der skal til for overhovedet at kunne arbejde i dette folketing. Jeg synes, der er gået meget lang tid med dette, og jeg synes, det er fantastisk, at man ikke har kunnet få disse oplysninger frem, sådan at man kunne komme videre med sagen. Jeg skal ikke sige, at der ikke er vilje til at gå videre med det, for det tror jeg såmænd nok der er, men et eller andet galt er der. Jeg er temmelig overbevist om, at ministeren har vilje til at være med til at løse dette, og jeg håber også, at vi kan tale videre om det i udvalget og i det mindste finde frem til noget, der kan ligne en beskyttelse af de mennesker, det her handler om.

Der er flere, der har været inde på, at dette med at føre tilsynet over til amtet vil give en dobbelt administration, og en enkelt var inde på, at det ville give en dobbelt sikkerhed. Det er jeg enig i, og det, der er baggrunden for forslaget, er netop at få en dobbelt sikkerhed frem. Det er ikke for at skabe en dobbelt administration, for jeg er da enig med flere, der har sagt, at dobbelt administration er der ingen af os, der ønsker. Men dette handler ikke om dobbelt administration, det handler om dobbelt sikkerhed, og det finder vi er væsentligt.

Vi beklager, at det ikke lykkedes i sin tid, da man lavede bistsandsloven. Det var jo oprindelig planen, at tilsynet skulle ligge i amtet. Det blev så ændret til, at det skulle ligge i kommunen. Derfor fandt jeg, da jeg læste tingene igennem, at det nok var på tide at vise de mennesker, der dengang gik imod, at det skulle ligge i amtet, at der måske lå en dobbelt sikkerhed i, at det lå dér, sådan at vi kunne få den lille ændring igennem. Der var flere, der var inde på det, bl.a. venstre.

Så er der nogle, der har været inde på, hvor meget denne beboerindflydelse egentlig er værd, og en enkelt udbrødte de ældre pensionister til nogle rabiater grupper, var det vist. Jeg trak da lidt på smilebåndet, men alvoren er nu alligevel kommet op i mig igen, for jeg synes, det må være en mærkelig holdning, der ligger bag ved at kunne sige, at

det vil udarte til rabiater grupper. Det er da klart, at det på ingen måde vil være det.

Det er da vigtigt, at mennesker har noget at skulle have sagt over deres egen hverdag. Derfor må det da være vigtigt, at beboere på et plejehjem eller i en beskyttet bolig har mulighed for at få samtaler med dem, der bestemmer, har mulighed for at påvirke de ting, der sker omkring dem, og har mulighed for at tilkalde det lægelige tilsyn, amtstilsynet eller det kommunale tilsyn, hvad det nu bliver til. Det er da rimeligt, at de har mulighed for at trække på disse kræfter. Man står jo i en umyndiggjort situation, når man bliver indlagt på et plejehjem, det ved vi jo. Man får frataget sin pension, man får udbetalt lomme penge ligesom børn, der bliver fastsat regler for, hvor ofte man må gå til frisør osv. Der bliver regler for alting. Det er muligt, det ikke kan fungere på andre måder, men så lad dem dog i det mindste få en smule indflydelse via disse beboerråd. Jeg synes, der er kommet nogle tanker til udtryk omkring dette med folks indflydelse på egen hverdag, som jeg ikke begriber man kan have i 1979.

Så vil jeg gerne sige tak til fru Yvonne Herløv Andersen, som også var enig i intentionerne, selv om der var nogle ting, hun gerne ville se nærmere på.

Jeg tror, det var fru Karen Thurøe Hansen, der gik imod beboerrådet og samtidig talte noget om, at klientelet blev tungere og tungere. Jeg kan nu ikke rigtig forstå det, for hvis det er rigtigt – og det er det vistnok – skulle der vel egentlig ikke være ret megen fare i at give disse mennesker mere indflydelse, for den indflydelse, de så kan få, består jo bare i, at de kan bruge deres mund henne i deres senge, som de ikke kan komme fra, og det er dog et mindstekrav, som man bør kunne opfylde.

Jeg er ikke så lidt skuffet over, at det er gået, som det er gået. Til gengæld må jeg se med en vis optimisme på, at der er så mange, som har lovet, at vi skal arbejde videre med det, og så håber jeg, jeg forstod ministeren ret, sådan at opfølgningen på de svar, vi en gang har fået på nogle spørgsmål stillet i maj måned, skulle foreligge omkring oktober.

Socialministeren (Erling Jensen):

[Socialministeren]

• Jeg er ked af, at fru Lilli Gyldenkilde har misforstået mig. Jeg sagde ikke oktober, men februar, og februar er indeværende måned.

Jeg talte heller ikke om nogle spørgsmål stillet i maj. Jeg talte om en oplysning, jeg gav i december måned, da jeg gjorde opmærksom på, at jeg havde bedt socialstyrelsen den 25. oktober om at foretage en særlig undersøgelse af, hvordan tilsynsmyndigheden praktiseres, og jeg fandt i december måned, at det nok var rimeligt, at vi afventede en sådan redegørelse for at have et bedre grundlag at tage beslutning på. Det var der ingen, heller ikke fru Lilli Gyldenkilde, der reagerede negativt på i december. Derfor havde jeg ærlig talt troet, at når samtlige de emner, fru Lilli Gyldenkilde nu rejser, er inddraget i den undersøgelse, ville også fru Lilli Gyldenkilde have accepteret at vente. Det gør aldrig noget, selv om det går hurtigt – og det er gået hurtigt i dette tilfælde, fra den 25. oktober og til slutningen af februar – at man har det bedst mulige grundlag at træffe beslutninger på. Det er ikke andet og mere, jeg har bedt om, og det er vel også det, de fleste i denne sal har accepteret.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg beklager, at jeg har misforstået socialministeren, det er ganske korrekt, og jeg skal udtrykke min tilfredshed med, at det bliver i februar. Det er jeg meget glad for.

Med hensyn til det øvrige, der her sidst blev sagt, må jeg sige, at jeg ved godt, at denne undersøgelse gik i gang i december. Jeg ville blot påpege, at spørgsmålet allerede blev rejst i socialudvalget i maj måned.

Pilgaard Andersen (FP):

Jeg forstår ikke rigtig, at fru Lilli Gyldenkilde ønsker, at tilsynet skal lægges over til amterne: Jeg synes, det er meget vigtigt at få placeret dette tilsyn så tæt på plejehjemmet som overhovedet muligt. Jeg kan huske, at under plejehjemsdebatten kom jeg også med den tanke, at et medlem af socialudvalget skulle have et personligt tilsyn med det pågældende plejehjem. Jeg mener, det er meget vigtigt, at beboerne har et medlem, som de kan henvende sig til, uden at det nødvendigvis skal være plejehjemslederen. Det kan nemlig i mange tilfælde, hvis der er ting, som

en af beboerne ønsker at få ændret, være lidt rarere at gå en lidt anden vej, eventuelt gennem et socialudvalgsmedlem.

Det, forslaget går ud på, er jo at flytte tilsynet langt væk fra plejehjemmene. Det forstår jeg ikke rigtig. Hvis man ønsker et reelt og et menneskeligt tilsyn med et plejehjem, er det nok nødvendigt, at man har et tilsyn, der ligger så tæt på som overhovedet muligt. Derfor forstår jeg ikke forslaget om, at tilsynet skal flyttes til amtet. Det er efter min mening en vanvittig tanke. Det bør ligge i kommunerne, og det var nok også intentionen, dengang vi gennemførte kommunalreformen, at alle beslutninger skulle ligge ude i de pågældende kommuner. Jeg synes, det er rigtigt, så jeg forstår det ikke rigtig.

(Kort bemærkning).

Karen Thurøe Hansen (KF):

Jeg vil gerne sige til fru Lilli Gyldenkilde, at jeg indrømmer, jeg sludrede lidt, da jeg var heroppe sidst. Jeg var selv klar over det, og fru Lilli Gyldenkilde har åbenbart hørt godt efter.

I tilknytning til det med beboerrådene, hvori der også kan inddrages pårørende, vil jeg sige, at vi har beklageligvis også i den senere tid set, at de pårørende har blandet sig i beboernes ophold på plejehjem og i al fald har skabt en debat, som har gjort, at jeg ikke mener, at pårørende skal indblandes i disse beboerråd.

Nymann (FP):

Nu er der i nogen grad blevet sagt det, jeg ville sige. Disse beboerråd er da en ganske udmærket ting. Men et beboerråd – det ser man jo gang på gang – kan måske udvikle sig til en pressionsgruppe. Hvis en eller anden har meget stærke pårørende uden for institutionen, ser man gang på gang, at de kan påvirke en institution, så der ligefrem kan blive oprør. Derfor mener jeg, det er uhyre vigtigt, at kommunens socialudvalg har et permanent medlem i disse beboerråd, der også skal have en repræsentant for de ansatte på institutionen, sådan at man kan komme til en rimelig løsning, i stedet for at der sker en helt enorm udvikling, inden man fra kommunal side får grebet ind. Derfor tror jeg ikke, man kan have et udelukkende fejlfrit syn på beboerrådene, for de kan udvikle sig

[Nymann]

til pressionsgrupper, og det tror jeg man må passe på.

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg kunne godt tænke mig at spørge hr. Nymann og for så vidt også fru Karen Thurøe Hansen: hvad er egentlig det vigtigste i denne situation, at der bliver et plejehjemsoprør et eller andet sted på et af de mange, mange plejehjem, vi har, og at der i et enkelt tilfælde er nogle, der vil blande sig mere, end man måske bryder sig om, eller at de beboere, der er anbragt rundt om på plejehjemmene, og som skal bo der resten af deres dage, føler sig trygge, og at de har nogle mennesker og pårørende, der kan hjælpe dem, hvis de selv føler sig magtesløse?

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det skal blive ganske kort, for jeg ville have sagt næsten ordret, hvad fru Tove Jørgensen sagde til sidst. Jeg vil dog føje til, at når hr. Nymann taler om et fejlfrit syn på beboerråd, så kan jeg give ham ret. Der vil formodentlig ske nogle fejl – det gør der jo altid, hvor mennesker befinder sig. Vi har dog flere eksempler på, at der er begået fejl fra kommunernes side vedrørende deres tilsyn, men det vejer åbenbart ikke så tungt hos hr. Nymann, som det vejer hos mig. Det er blot en konstatering af de faktiske forhold.

(Kort bemærkning).

Nymann (FP):

Der begås fejl overalt, såvel i beboerråd som i kommunale råd. Alle de, der sidder i de kommunale råd, har trods alt været igennem en slags si, de er blevet valgt af befolkningen, og selv om det ikke er de bedste, så har jeg den absolutte opfattelse, at der er en vis sortering. Det er meget, meget få kommunale, jeg har været udsat for, der ikke er ansvarlige.

Selvfølger skal der være et vis overopsyn med det, det er da klart, men i alle tilfælde er en kommune, som den er i dag, velstyret. Jeg tror ikke, at denne optrapning af beboerråd er det eneste saliggørende. Det er, som jeg siger og har sagt det før, således, at familiemedlemmer uden for patientkredsen kan virke ganske overmåde aggressivt på et sådant klima. Derfor tror jeg, det er vigtigt, at

vi har medlemmer af socialudvalget med, og ligesådan at der er repræsentanter for medarbejderne på institutionerne for sådan ligesom at få glattet det ud, inden det begynder at tilspidse sig.

(Kort bemærkning).

Karen Thurøe Hansen (KF):

Fru Tove Jørgensen sagde i sit indlæg, at dette at være ansat på et plejehjem i høj grad krævede konduite, det krævede, at man var uddannet til det. Det vil jeg give fru Tove Jørgensen ret i. Der er jo brodne kar i alle lejre, og fru Lilli Gyldenkilde nævner, at det er sagen fra Ålborg, der har været grundlag for dette forslag.

Jeg vil gerne have lov til at sige til fru Tove Jørgensen, at med hensyn til beboergrupper mener jeg, at de meget let kan fremstå som pressionsgrupper. Jeg mener, at de pårørende i langt højere grad får noget ud af det, hvis de taler med ledelsen, som heldigvis i 99 pct. af tilfældene er til at tale med og er gode ved vore ældre medborgere.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal nok forsøge at gøre det kort. Jeg synes, at diskussionen på en eller anden måde er blevet afsporet, og det er jeg altså meget ked af. Der er da ingen, der betvivler, at vi ønsker at gøre det bedste. Denne mærkværdige diskussion om rabiate beboergrupper og beboerråd kan jeg slet ikke forstå skulle med ind i dette. Bestemmelsen om beboerråd findes da heldigvis i bilstandsloven, så muligheden for sådanne beboerråd er der altså stadig væk, men jeg ønsker såmænd blot, at de skal gøres obligatoriske. Jeg ved da, at hjemme i min egen by, Horsens, fungerer de udmærket på et plejehjem; der er ikke tale om rabiate grupper, der kræver, osv. osv.

Jeg er meget ked af, at diskussionen er blevet vendt i den retning, for det, jeg har ønsket at påpege med dette forslag, er, at folk skal have indflydelse på deres egen hverdag. Det var det, det handlede om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

18) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om socialindkomst [af Jens Møller (KrF) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 52. Fremsat 7/12 78).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Erling Jensen):

Beslutningsforslaget om socialindkomst er som bekendt en genfremsættelse fra 8. marts 1977, og mine synspunkter angående dette spørgsmål svarer stort set til, hvad den daværende socialminister gav udtryk for, da forslaget dengang blev behandlet. Principielt kan jeg derfor erklære mig enig med forslagsstillerne i, at en skattepligtig indkomst ikke altid er et hensigtsmæssigt udgangspunkt for tildeling og udmåling af sociale ydelser.

Nu er det da heller ikke sådan, at vi i alle tilfælde ukritisk lægger den skattepligtige indkomst til grund, hvor der er tale om indkomstafhængige ydelser. Jeg kan således bl. a. pege på, at der i spørgsmålet om betaling for midlertidig og varig hjemmehjælp er givet adgang til at tage hensyn til specielt skatte tekniske fradrag, forinden betalingen for hjemmehjælp udregnes. Endvidere gælder om betaling for benyttelse af daginstitutioner for børn, at der ved inddrivelse af hel eller delvis fritagelse for betaling er mulighed for at lægge en indtægt til grund, hvor man ligeledes har taget hensyn til specielt skatte tekniske fradrag.

Med hensyn til kristeligt folkepartis tanker om, at der i beregningen af socialindkomsten skal indgå personlige skatter, således at disse

fratrækkes bruttoindkomsten, skal jeg gøre opmærksom på, at denne fremgangsmåde i og for sig ikke er fremmed, idet den benyttes ved udmåling af kontanthjælp efter bistandslovens afsnit III. Endelig kan jeg minde om, at dagpenge under sygdom eller fødsel beregnes med udgangspunkt i bruttoindkomsten.

Jeg mener derfor, man kan sige, at de intentioner, der ligger til grund for det af kristeligt folkeparti fremsatte forslag, allerede til en vis grad er imødekommet. Dermed være ikke sagt, at jeg mener, at alt er i den skønneste orden. Det er vist fremgået med al ønskelig tydelighed både af debatter her i salen og af den almindelige offentlige debat og gennem forskelligt udvalgsarbejde, at der er væsentlige problemer forbundet med, om tildeling og udmåling af sociale og tilsvarende ydelser sker på et rimeligt og retfærdigt indkomstgrundlag. Jeg må dog pege på, hvad der også har været fremme i debatten, at disse problemer er meget komplekse og i høj grad hænger sammen med de gældende regler på bl. a. skatteområdet. Det vil derfor nok være utopisk at tro, at vi uden videre kan løse problemerne ved at se isoleret på de sociale ydelser.

Som man vil forstå, har jeg altså megen sympati for den tanke og det formål, der ligger bag kristeligt folkepartis forslag. Jeg har ikke til hensigt at lade det blive ved sympatiene alene og har derfor taget skridt til, at vi nu i socialministeriet gør en væsentlig indsats for at få afklaret og løst problemerne i det omfang, det overhovedet er os muligt. Der vil derfor under socialministeriet snarest blive nedsat en arbejdsgruppe vedrørende samordning af indkomstgrundlaget for sociale ydelser. Denne arbejdsgruppe vil få til opgave at foretage en gennemgang af de bestemmelser i lovgivningen og den dertil hørende administrative praksis, hvor betaling for og udmåling af sociale ydelser er afhængig af indkomst. Arbejdsgruppen skal på dette grundlag stille forslag om en forenkling og samordning af indkomstgrundlagene med henblik på en større sammenhæng og en større overskuelighed. Som det vil ses, er der en helt klar overensstemmelse mellem formålet med disse opgaver og formålet med kristeligt folkepartis forslag.

På denne baggrund mener jeg ikke, det er formålstjenligt at gå videre med debatten om socialindkomstbegrebet, før arbejdsgruppen